

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

Дипломна робота
магістра

з теми **«РАНКОВІ ЗУСТРІЧІ ЯК ПЕДАГОГІЧНИЙ СКЛАДНИК
УФОРМУВАННІ КОМУНІКАТИВНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ»**

Виконала: здобувачка 2 курсу,
PO1-M22z групи
спеціальності 013 Початкова освіта
Іоанна ЮРЧАК

Керівник: **Оксана ГОРБАТЮК**,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки та
менеджменту освіти

Рецензент: **Наталія БАХМАТ**,
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри теорії та методик
початкової освіти

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	9
1.1 Психолого-педагогічні особливості формування комунікативної компетентності учнів молодшого шкільного віку.....	9
1.2 Формування комунікативної компетентності молодших школярів на основі діяльнісного підходу.....	14
1.3 Чинники формування комунікативної компетентності молодших школярів	17
РОЗДІЛ 2. РАНКОВА ЗУСТРІЧ ЯК АКТИВНИЙ МЕТОД ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	22
2.1 Практичне використання ранкових зустрічей у 4 класі.....	22
2.1.1. Формування комунікативної та читацької компетентностей молодших школярів під час проведення ранкової зустрічі	37
2.1.2. Формування комунікативної та математичної компетентностей молодших школярів під час проведення ранкової зустрічі	42
2.1.3. Формування комунікативної та громадянської компетентностей молодших школярів під час проведення ранкової зустрічі	46
2.1.4. Формування комунікативної та природничої компетентностей молодших школярів під час проведення ранкової зустрічі компетентностей.....	54
2.1.5. Формування комунікативної та мистецької компетентностей молодших школярів під час проведення ранкової зустрічі	65

2.1.6. Формування комунікативної та здоров'язберезувальної компетентностей молодших школярів під час проведення ранкової зустрічі	66
2.1.7. Формування комунікативної та соціальної компетентностей молодших школярів під час проведення ранкової зустрічі	69
2.2 Експериментальне дослідження ефективності застосування ранкової зустрічі в формуванні комунікативної компетентності в учнів молодших класів	71
ВИСНОВКИ	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	79
ДОДАТКИ	87

ВСТУП

Актуальність дослідження. В основу педагогіки партнерства, як одного з базових компонентів Нової української школи, покладена необхідність налагодження конструктивної міжособистісної взаємодії і співпраці між учасниками освітнього процесу, що виявляється міцним підґрунтям для формування ключової соціально-комунікативної компетентності, яка потрібна людині для опанування нових знань та корисна в повсякденному житті. Уважне слухання, розуміння думок інших і повага до них, коректність у власних висловлюваннях, якісна співпраця з іншими людьми, усе це – навички XXI століття. Ефективною для їхнього формування у дітей молодшого шкільного віку стала практика організації ранкових зустрічей у сучасній початковій школі.

Надважливе завдання шкільної мовної освіти в Україні – піднесення мовної та мовленнєвої культури суспільства, озброєння молоді знанням стилістичних багатств української мови, виховання шанобливого ставлення до слова як до знаряддя праці, носія інформації, професійного вербального ресурсу, засобу духовного впливу, що має сприяти розвитку культури й духовності народу. У Державному стандарті початкової ланки освіти серед ключових компетентностей, якими повинні оволодіти школярі, є: «вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях» [18].

Комунікативно компетентною особистість не народжується, вона нею стає в процесі навчання не тільки у закладах загальної середньої освіти, але й удосконалюється впродовж життя. Значна роль у формуванні такої особистості належить учителеві початкових класів, який закладає підґрунтя у розвитку мовленнєвих компетентностей.

Формування комунікативної компетентності молодших школярів у сучасній лінгводидактиці розглядають як важливу суспільно-педагогічну проблему. Ретроспективний аналіз наукових джерел свідчить, що чимало досліджень присвячено пошукові дидактичних шляхів розвитку мовленнєвих і комунікативних умінь молодших школярів. Питання комунікативної компетентності як інтегрованої властивості особистості, що включає розвинені комунікативні здібності та сформовані уміння і навички міжособистісного спілкування досліджено у працях Ф. Бацевича, М. Вашуленка, Н. Гез, Н. Голуб, Ю. Жукова, І. Зимньої, К. Климової, Л. Мамчур, окреслено шляхи розвитку комунікативної компетентності молодших школярів у наукових розвідках Л. Вознюк, В. Гринькова, З. Залібовська-Ільніцька, Л. Кліманова, Т. Олійник та ін. Посилена увага теоретиків і практиків у галузі освіти до проблеми організації ранкових зустрічей у сучасній початковій школі підкреслює актуальність цього напрямку досліджень (К. Бейн, Н. Бібик, А. Демченко, Ю. Лимар, О. Савченко, М. Скрипець та ін.).

Ранкові зустрічі, головним чином, проводять для налагодження конструктивної міжособистісної взаємодії між учасниками освітнього процесу. Вони допомагають об'єднати академічний та соціальний аспекти навчання, сприяють посиленню відповідальності вчителів і учнів один перед одним, доброзичливості, а також створюють позитивний емоційний ефект, налаштовують на продуктивну співпрацю.

Аналіз наукових джерел переконливо доводить те, що ранкові зустрічі виконують широкий спектр функцій: психологічну – створення сприятливої психологічної атмосфери, позитивного настрою, довіри, зняття почуття невпевненості, налаштування на подальшу роботу; соціальну – забезпечення соціалізації дитини, сприяння вживанню в соціальні ролі та відпрацювання соціальних норм поведінки, навчання співробітництву; комунікативну – формування вміння висловлювати думки та поважати погляди інших; мовленнєву – розвиток монологічного та діалогічного зв'язного мовлення;

пізнавальну – збагачення інтелекту дитини, розвиток логічного мислення, уваги, пам'яті, розширення кола інтересів; дидактичну (навчальну) – отримання нової інформації для пізнання, закріплення та узагальнення вивченого навчального змісту з різних предметів у невимушених умовах.

Цілком слушно, К. Бейн підкреслює мотиваційний аспект ранкових зустрічей, який зводять до трьох основних потреб громадських зібрань: мати відчуття особистої цінності; відчувати себе частиною колективу; отримувати задоволення від життя. Це все поєднує соціальні, емоційні й інтелектуальні прояви кожної особистості [2].

Отож дослідження формування та розвиток комунікативної компетентності за допомогою ранкової зустрічі в початковій школі є актуальною проблемою для кожного сучасного вчителя. Це й зумовило вибір теми кваліфікаційної роботи.

Актуальності не втратило й сьогодні, у час активного запровадження стратегій НУШ.

Об'єктом дослідження – процес формування комунікативної компетентності молодшого школяра.

Предмет дослідження – ранкові зустрічі в початковій школі.

Мета – сформулювати комунікативну компетентність молодших школярів через організацію та проведення ранкової зустрічі у початковій школі.

Гіпотеза дослідження: застосування ранкової зустрічі в початковій школі значно підвищить рівень комунікативної компетентності молодших школярів.

Мета й гіпотеза магістерської роботи передбачають розв'язання таких **завдань:** проаналізувати психолого-педагогічну та методичну літературу з досліджуваного питання; визначити особливості ранкової зустрічі як педагогічного складника у формуванні комунікативної компетентності молодших школярів; розробити ранкові зустрічі для учнів 4-го класу із реалізацією різних освітніх галузей з метою формування комунікативної компетентності молодших школярів; експериментально перевірити

ефективність формування комунікативної компетентності зі застосуванням ранкової зустрічі.

Основні методи дослідження: теоретичний аналіз наукових джерел (психологічних, педагогічних, лінгвістичних, дидактичних); метод спостереження, вивчення й узагальнення передового досвіду вчителів-практиків; бесіди з учнями (для виявлення зацікавленості у виконанні комунікативних завдань). Основним методом дослідження став педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний, контрольний). Під час експериментальної роботи використовувалися методи статистичної обробки відомостей спостереження й експерименту.

Організація дослідження. Експериментальне дослідження проводилось на базі Кам'янець-Подільського ліцею №14 Кам'янець-Подільської міської ради Хмельницької області.

Наукова новизна роботи полягає у доведенні ефективності застосування ранкової зустрічі в освітньому процесі, удосконалення розвитку формування комунікативної компетентності молодших школярів.

Практичне значення здобутих результатів полягає у застосуванні стратегій НУШ для формування комунікативної компетентності учнів початкової школи.

Апробація роботи. Основні положення і результати представлено на низці міжнародних, всеукраїнських і регіональних конференціях; експериментальному дослідженні на базі закладу освіти та обговорено на засіданнях кафедри теорії та методик початкової освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (2022-2023 н.р. і 2023-2024 н.р.).

Опубліковано 4 наукових праць (ознайомитися із бібліографією статей можна у Списку використаних джерел).

Обсяг і структура дослідження: робота складається зі вступу, основної частини, що має два розділи, висновків, списку використаних джерел і додатків.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження, присвячене проблемі формування комунікативних компетентностей в учнів початкової школи у процесі проведення ранкової зустрічі дає підстави для таких висновків:

1. Виявлено теоретичні засади формування комунікативної компетентності на основі вивчення психолого-педагогічної, науково-методичної літератури, які дали змогу визначити зміст понять «компетенція», «компетентність», «комунікативна компетентність», «ранкова зустріч».

2. Ураховано відповідні психолого-педагогічні аспекти (спілкування, мотивація, інтерес, пам'ять, увага, мислення і тощо), що сприяють процесу підготовки молодших школярів до подальшої навчальної діяльності. Основними принципами визначено такі: принципи комунікативності, компетентності, функціональності, індивідуалізації навчання.

3. Проаналізовано ранкову зустріч як джерело формування комунікативної компетентності учнів початкової школи, на базі якої формується та розвиваються комунікативна компетентність на рівні мовних та мовленнєвих рівнів. Проведення ранкової зустрічі дає дітям змогу розвивати соціальні та навчальні навички, поєднуючи соціальний, емоційний та інтелектуальний розвиток кожного учня. Повторення позитивного досвіду сприяє розвитку доброти, емпатії та інклюзії, а також дає результати як у спільноті класу, так і поза його межами.

4. Опрацьовано навчально-методичне забезпечення з досліджуваної проблеми: Державний стандарт початкової освіти, чинні програми, шкільні підручники.

5. Аналіз психолого-педагогічної літератури дає змогу з'ясувати сутність поняття «комунікативна компетентність» як здатність особистості, що має відповідні знання, уміння, навички, досвід, емоційно-ціннісні ставлення, повноцінно функціонувати у суспільстві, здійснювати комунікацію у всіх сферах життєдіяльності. Зауважимо, що формування

комунікативної компетентності є важливим завданням на сучасному етапі переосмислення та реформування освіти загалом.

Працюючи з дітьми над формуванням і розвитком комунікативної компетентності, на нашу думку, треба намагатися допомогти учням досягти «вершини комунікації» – усної та писемної. Тоді діти навчатися цінувати, любити рідне слово, відчувати його красу, збагачувати власний словниковий запас, формувати звукову культуру, розвивати зв'язне мовлення; у них виникатиме бажання та формуватиметься вміння передавати свої враження й думки, емоції та почуття за допомогою слова. Це пробуджує фантазію й уяву, прагнення творити. Впевненість у своїх можливостях дозволяє дітям ефективно спілкуватися між собою, з дорослими, з книгою, з довкіллям та шукати інші способи взаємодії один з одним.

Одним із першочергових завдань освіти нового типу є виховання демократичної культури у молодших школярів. Місія саме ранкового кола полягає у тому, щоб закласти основні принципи демократії. Рівноправність і партнерство, повага до різноманітності, критичне ставлення до дійсності, толерантність, власна та соціальна відповідальність, відкритість - саме ці стандарти притаманні практиці ранкового кола. Стратегія покликана формувати ті цінності, що стають основою для створення відповідальної та дбайливої спільноти людей, виховувати громадянські якості у наймолодших здобувачів освіти. Це інструмент розвитку м'яких навичок, а саме: уміння комунікувати, співпереживати, керувати своїми емоціями, працювати в команді, креативно та критично мислити. Таке навчання розвиває в учнівства усвідомленість, співпереживання та залученість.

Ранкові зустрічі створюють дружню атмосферу, заряджають дітей позитивом на весь день і виховують товариське ставлення до тих, хто їх оточує. Завдяки цьому особистість легко знаходить комфортні шляхи для досягнення успіху в суспільстві. Діти приходять до розуміння того, що вони є частиною великої спільноти. Учні відчують позитивний настрій під час ранкових зустрічей. Щодня беручи участь у ранкових зустрічах, учні вчаться

зближуватися з однокласниками, співпрацювати, утримуватися від критики та поважати інших. Таким чином, учні можуть розвивати свої комунікативні навички.

Дослідно-експериментальна робота здійснювалася на базі Кам'янець-Подільського ліцею №14 Кам'янець-Подільської міської ради Хмельницької області. В результаті проведення експерименту з'ясувалося, що проведення ранкової зустрічі у експериментальному класі в порівнянні з контрольним класом на високому рівні. Учні проявляють кращі знання, уміння, навички. Це доводить ефективність використання ранкової зустрічі для формування комунікативної компетентності.

Школярі, які є учасниками ранкових зустрічей, як правило, демонструють вищий рівень відчуття спільноти і краще ставляться до школи і навчання, більше довіряють учителям, поважають їх. Вони мають вищий рівень навчальної мотивації і глибше почуття власної гідності. У них сформовані норми соціально-етичних стосунків і поведінки. Соціально-емоційне навчання інколи називають «відсутнім елементом», оскільки воно є частиною освіти, що поєднує академічні знання з конкретними навичками, важливими для досягнення успіху в школах, родинях, спільнотах, на роботі і загалом у житті.

Ранкова зустріч поєднує соціальне, емоційне та інтелектуальне навчання кожного члена класної спільноти, дає можливість формувати соціальні та навчальні компетентності, сприяє створенню атмосфери доброзичливості та толерантності. Практика є формою сучасної ефективної організації освітнього процесу, пов'язаної з цілісним розвитком особистості молодшого школяра.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Байбара Т.М. Компетентнісний підхід в початковій освіті: теоретичні засади. *Початкова школа*. 2017. №8. С.46 – 50.
2. Бейн К. Ранкові зустрічі: щоденні новини. *Відкритий урок : розробки, технології, досвід*. 2007. № 4. С. 47 – 51.
3. Вашуленко М. Компетентнісний підхід до перевірки мовних і мовленнєвих знань молодших школярів. *Початкова школа*. 2009. № 1. С. 16 – 20.
4. Вашуленко М.С. *Методика навчання української мови в початковій школі*. Київ., 2010. 364 с
5. Відеоролик з образом Великої Ведмедиці.
URL:<https://www.youtube.com/watch?v=vrrpdijmHD8g>
6. Відеоролик найпопулярнішого сузір'я Великої Ведмедиці та Малої Ведмедиці. URL:<https://www.youtube.com/watch?v=n8nHMa57Czo>
7. Власова О.І. *Педагогічна психологія: [навч. посібник]*. Київ : Либідь, 2005. 400 с.
8. Волошин Г.П. Барчій М.С. Психологічні аспекти комунікативної культури молодшого школяра. *Наука майбутнього : збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених*. Мукачєво : МДУ, 2018. Вип.1. С. 74 – 79.
9. Воронцова Т.В., Пономаренко В.С. та інші. *Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу*. Київ : Видавництво «Алатон», 2019. 128 с.
10. Вторнікова Ю.С. *Комунікативна компетентність у структурі ключових компетентностей громадян Європи. Витоки педагогічної майстерності: збірник наукових праць*. Полтава, 2011. С. 88 – 94.
11. Гажитова І.М. *Вправи для ранкових зустрічей* 2019.
URL:<https://naurok.com.ua/rozrobki-rankovi-zustrichi-122289.html>

12. Гайдамашко І. А. Технології оптимізації взаємовідносин в учнівському колективі. Науковий вісник Ужгородського національного університету. *Серія : Педагогіка. Соціальна робота*. 2016. Вип. 1. С. 80 – 83.
13. Гра з інтерактивною картою України «Знайди область». URL:<https://www.geoguessr.com/seterra/uk/vgp/3205>
14. Грудинін Б.О. Компетентнісний підхід: сутність висхідних понять та положень. Наукові записки. 2016. № 7. С. 140 – 146.
15. Демократична школа : практичний посібник / М. Рафальська та ін. ; заг. ред. О. Шинаровської. Київ : Європейський центр імені Вергеланда, 2017. 38 с.
16. Дерев'янюк Н. П. Теоретичні засади формування громадянської культури учнів загальноосвітньої школи : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 Луганськ, 2004. 26 с.
17. Державний стандарт початкової загальної освіти: освітня галузь «Мови і літератури». URL: <httpwww.mon.gov.ua>
18. Державний стандарт початкової освіти. URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/87-2018>.
19. Державні стандарти. URL : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti>
20. Дмитращук І. Ранкова зустріч як засіб розвитку навичок спілкування молодших школярів. Сучасні технології початкової освіти: реалії та перспективи. Збірник наукових праць. Випуск 8. Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, педагогічний факультет, кафедра теорії та методик початкової освіти; редакційна колегія: Бахмат Н.В., Гудима Н.В., Ковальчук О.В., Мелекесцева Н.В. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В., 2023. 164 с.
21. Дмитращук І. Ранкова зустріч як засіб розвитку соціальних навичок молодших школярів. Збірник наукових праць студентів і магістрантів педагогічного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка / Кам'янець-Подільський

національний університет імені Івана Огієнка ; педагогічний факультет ; [відпов. секр. Н.В. Бахмат]. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В., 2023. Вип. XIX. 460 с.

22. Дмитращук І.Ю. Ранкова зустріч як один із чинників створення позитивного настрою у класі. Актуальні проблеми та стратегії розвитку початкової освіти: матеріали III Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції (18 травня 2023 року). Рівне : РДГУ, 2023. 196 с.

23. Дмитращук І.Ю. Ранкові зустрічі як засіб формування комунікативної компетентності молодшого школяра. Збірник наукових праць студентів і магістрантів педагогічного факультету Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка. 2021.

24. Доброго ранку! Ми раді, що ви тут! Посібник для педагогів з проведення ранкової зустрічі. Всеукраїнський фонд «Крок за кроком», 2016. 52 с.

25. Дубогай О. Навчання учнів початкової школи в системі здоров'язбереження засобами освітньо-рухової методики. Технології навчання фізичної культури. 2015. С. 69 – 74.

26. Зарицька В.В. Розвиток емоційного інтелекту в контексті компетентнісно спрямованої освіти. Компетентнісно спрямована освіта: перший досвід, порівняльні підходи, перспективи: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 28 квітня 2011 р. Київ : Ін-т сучасн. підр., 2011. 92 с.

27. Збірка віршів Надії Красоткіної. URL: <https://krasotkina.com>

28. Ідеї для проведення ранкових зустрічей у НУШ URL: <https://n-cprp.com/%D1%96%D0%B4%D0%B5%D1%97%D0%B4%D0%BB%D1%8F%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%85%D0%B7%D1%83%D1%81%D1%82%D1%80%D1%96%D1%87/>

29. Кірик М. Нова українська школа: організація діяльності учнів початкових класів закладів загальної середньої освіти: навч.-метод. посіб. 2019.
30. Коваленко О.Я. Формування компетентнісного підходу до вивчення іноземних мов. *Іноземні мови в навчальних закладах*. 2008. №3.
31. Комунікативна компетентність: суть, структура, розвиток. URL:<https://ukrlit.net/article/1101.html>
32. Комунікація. URL:<https://osvita.ua/vnz/reports/management/14598/>
33. Лимар Ю. Підготовка майбутніх учителів до проведення ранкових зустрічей у початковій школі. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2018. № 2(25). С. 180 –185.
34. Логвинова Р. П. Розвиток комунікативної компетентності учнів. URL:http://osvita.uaschoollessons_summary_upbring_41712
35. Максименко Н. Формування комунікативно-мовленнєвої компетентності в учнів початкової школи на уроках української мови. *Рідне слово в етнокультурному вимірі*. 2015. С.487– 493.
36. Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу у 2021/2022 навчальному році в початковій школі в умовах воєнного часу. URL:<https://mon.gov.ua/ua/news/rozrobleno-metodichni-rekomendaciyishodo-organizaciyi-osvitnogo-procesu-u-20212022-navchalnomu-roci-v-pochatkovij-shkoli-v-umovahvoennogo-chasu>.
37. Молнар Т.І. Діяльнісний підхід до організації навчального процесу в початковій школі. *Молодь і ринок*. 2016. №1. С.76 – 79.
38. Найкрасивіші міста України. URL:<https://www.youtube.com/watch?v=Z2RpmWJ1Bp0>
39. Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1–2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу : навчально-методичний посібник / Т.В. Воронцова та ін. Київ. : Алатон, 2019. 128 с.

40. Нова українська школа: poradnik dla vchytel'ya / za zag. red. N.M. Bibik. Kyiv : Litera LTD, 2018. 160 s.
41. Нова українська школа: poradnik dla vchytel'ya. Pid zag. red. N. Bibik. Kyiv : TOV «Vydavnychyy dim «Plyadyi», 2017. 206 s.
42. Novyy tlyumachnyy slovnyk ukraïns'koyi movy: u 3 t. Kyiv : Akonit, 2008. T.3. 862 s.
43. Oleksiyovec' N.F. Rankovy zustrichi (metodychnyy posibnyk). 2009. URL:<https://docs.google.com/document/d/1VXqgQFhgZewZZCMppPAW37mcJvumfyMqZHaYgYrEMvk/edit>
44. Oriyentovni vymohy do kontrolyu ta ocyinuvannya navchal'nykh dosyagnen'nykh uchniv pochatkovoyi shkoly. Dodatok do nakazu MON Ukraïny vid 19.08.2016 r. № 1009. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/6026>
45. Osobistychno-zoriyentovane vikhovannya: navch.-metod. posibnyk. Kyiv : IZMN, 2008. S. 107.
46. Perelitni ptaхи. URL:<https://www.youtube.com/watch?v=S5nM2Fх0H8k>
47. Piznaval'ne videy "Shcho take teatr ta yak u nyomu sebe povodity?" URL:https://www.youtube.com/watch?v=T59D_8B6m8o
48. Prezentaciya «Rankova zustrich 5 klas NUSH». URL:<https://naurok.com.ua/prezentaciya-rankova-zustrich-5-klas-nush-357776.html>
49. Pro deyakі pitannya derzhavnykh standartiv povnoyi zagal'noyi serednoyi osvity: postanova Kabinetu Ministriv Ukraïny vid 30 veresnya 2020 r. № 898. URL:<https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartivpovnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898>
50. Pro zatverdzhennya Derzhavnoho standartu pochatkovoyi zagal'noyi osvity. Kyiv. 2011. Постанова Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2011р. №462. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/462-2011-%D0%BF.html>

51. Ранкова зустріч "Моє здоров'я"
URL:<https://vseosvita.ua/library/rankova-zustric-moe-zdorova-235962.html>
52. Ранкова зустріч «Барвінкова, колосиста українська рідна мова».
URL:<https://naurok.com.ua/rankova-zustrich-barvinkova-kolosista-ukra-nska-ridna-mova-106975.html>
53. Ранкова зустріч для 4 класу на тему: «Подорожуємо і відкриваємо світ». URL:<https://naurok.com.ua/rankova-zustrich-dlya-4-klasu-na-temu-podorozhuemo-i-vidkrivaemo-svit-214564.html>
54. Ранкова зустріч на тему «Єдина мирна Україна».
URL:<https://naurok.com.ua/rankova-zustrich-na-temu-dina-mirna-ukra-na-292220.html>
55. Ранкова зустріч у 3 класі URL:<https://vseosvita.ua/library/rankova-zustric-u-3-klasi-110776.html>
56. Ранкова зустріч. Компонент «Обмін інформацією».
URL:<https://vseosvita.ua/library/rankova-zustric-komponent-obmin-informacieu-326625.html>
57. Ранкова зустріч: що це і навіщо.
URL:<https://nus.org.ua/articles/rankova-zustrich-shho-tse-i-navishho/>
58. Ранкові зустрічі. Актуальність, роль ранкових зустрічей.
URL:<https://naurok.com.ua/rankovi-zustrichi-aktualnist-rol-rankovih-zustrichey-30947>
59. Ранкові зустрічі. Обмін інформацією.
URL:<https://naurok.com.ua/rankovi-zustrichi-obmin-informacieyu-51651.html>
60. Рибак О. Ранкова зустріч як педагогічна технологія розвитку комунікативної компетентності учня. Актуальні питання гуманітарних наук. 2020. Вип. 29. Т. 3. С. 239 – 244.
61. Рурік Г.Л. Комунікативна компетентність як складова професійної майстерності учителя та засіб побудови гуманних взаємин між учасниками навчально-виховного процесу. Формування професійної

компетентності майбутнього вчителя в умовах вищого навчального закладу. [науковий посібник]. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2011. С. 344–380.

62. Руханка «По гриби».
URL:<https://www.youtube.com/watch?v=3k0edQ11wmc>

63. С. І. Геращенко Ранкова зустріч як ефективна методика об'єднання академічного та соціального аспектів освітнього процесу у початковій школі. Навчально-методичний посібник для вчителів початкових класів. Полтава, 2022. 57 с.

64. Савченко О. Я. Уміння вчитися як ключова компетентність загальної середньої освіти. Компетентнісний підхід у сучасній освіті; світовий досвід та українські перспективи; під заг. ред. О. В. Овчарук. Київ : К.І.С., 2016. С. 34–52.

65. Сидоренко В. В. Концептуальні засади Нової української школи: ключові компетентності, ціннісні орієнтири, освітні результати. *Методист*. №5. травень, 2018.

66. Сідлецький А. Ранкові зустрічі. *Початкова школа*. 2013. № 10. С. 33 – 36.

67. Словник синонімів української мови: у 2 т. авт.-уклад. Бурячок А. А., Гнатюк Г. М., Головащук С. І., Горюшина Г. М., Лозова Н. Є., Мельник Н. Ю., Нечитайло О. І., Родніна Л. О., Тараненко О. О., Фридрак В. Б. Київ, 2006. Т. 2. 960 с.

68. Смілянець С. Комунікативна компетентність учнів. Використання інтерактивних вправ для формування комунікативної компетентності молодших школярів. *Початкова освіта*. 2017. № 9. С. 14 – 19.

69. Соклакова О.О. Збірник ранкових зустрічей 2018.
URL:<https://vseosvita.ua/library/posibnik-rankovi-zustrici-11406.html>

70. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). К.: ТОВ «ЦС», 2015. 32 с.

71. Структурні компоненти ранкових зустрічей.
URL:<https://vseosvita.ua/library/strukturni-komponenti-rankovih-zustricej-101321.html>
72. Ткаченко Л. Діяльнісний підхід до організації освітнього процесу в умовах Нової української школи через призму ідей В.О. Сухомлинського. Теорія і практика сучасної освіти у ВНЗ I-II рівнів акредитації : наук.-метод. зб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя 2018. С. 116–122.
73. Толкачова А. С. Формування комунікативної компетентності в учнів молодшого шкільного віку шкіл-інтернатів як педагогічна проблема. Актуальні проблеми формування особистості в навчально-виховному процесі освітніх закладів: кол. монографія / за ред. Попової О. І. Бердянськ : ФОП Ткачук О. В., 2015. С. 70 – 114.
74. Тренінговий модуль. Проєкт Державного стандарту початкової освіти. Засада Нової української школи. Моделювання навчальної програми : збірник матеріалів. Одеса : Удача, 2018. 344 с.
75. Тренінговий модуль. Ранкові зустрічі. URL:<https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/08/rankova-zustrich-modul.doc>
76. Фізкультхвилинка «Посмішка»
URL:<https://www.youtube.com/watch?v=V9plpdJqxNk>
77. Фіксики - Театр тіней
URL:<https://www.youtube.com/watch?v=jOLElhj06Vs>
78. Цікаві факти про українську мову.
URL:https://www.youtube.com/watch?v=tFgnu_v7FnM
79. Чим лелека відрізняється від великої чепури?
URL:<https://www.youtube.com/watch?v=N6RajwdL2CY>
80. Шляхи формування комунікативної компетентності молодших школярів у навчальній діяльності. URL:<https://vseosvita.ua/library/slahi-formuvanna-komunikativnoi-kompetentnosti-molodsih-skolariv-u-navcalnij-dialnosti-100786.html>